

PWYLLGOR CYSYLLTU CYMUNEDOL

Cofnodion cyfarfod o bell a gynhaliwyd ar 16 Hydref, 2025.

Mae agenda'r Pwyllgor ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Y Cynghorydd R.M. Birch (Cadeirydd); Y Cynghorydd M.R. Wilson (Is-gadeirydd); Y Cynghorwyr A. Asbrey, S. Campbell, C.A. Cave, S.J. Haines, S.M. Hanks, N.P. Hodges, H.M. Payne ac S.D. Perkes.

Yn cynrychioli Cyngorau Tref a Chymuned: Y Cynghorwyr S. Hodges (Cyngor Tref y Barri), M. Wilson (Cyngor Tref y Bont-faen gyda Llanfleiddan)(Dirprwy), R. Cox (Cyngor Tref Penarth) (Dirprwy), M. Phillips (Cyngor Cymuned Dinas Powys), H. Osborne (Cyngor Cymuned Llancarfan), S. Jefferies (Cyngor Cymuned Llandochoau), J. Shaw (Cyngor Cymuned Llandŵ), S. Bonnar (Cyngor Cymuned Llanfair), P. Summers (Cyngor Cymuned Pen-llin), J. Drysdale (Cyngor Cymuned Llanbedr-y-fro) (Dirprwy), S.M. Toker (Cyngor Cymuned Sain Tathan), H. Rosenberg (Cyngor Cymuned Saint-y-brid) (Dirprwy), G. Halliwell (Cyngor Cymuned Sain Dunwyd) (Dirprwy), A. Cory (Cyngor Cymuned Sain Siorys a Llansanffraid Elái), I. Perry (Cyngor Cymuned Sant Nicolas a Thresimwn), N. Parry (Cyngor Cymuned Sili a Larnog) a C. Hawkins (Cyngor Cymuned Y Wig).

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr R.E. Godfrey, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles) ac E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd).

385 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrdd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol."

386 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan y Cyngorwyr R.R. Thomas, G. Thomas (Cyngor Tref Llanilltud Fawr), M. Cuddy (Cyngor Tref Penarth), B. Morris (Cyngor Cymuned Tregolwyn), A. Phillips (Cyngor Cymuned Llanbedr-y-fro), A. Parry (Cyngor Cymuned Saint-y-brid), T. Partridge (Cyngor Cymuned Sain Dunwyd) ac R. Sexton (Cyngor Cymuned Gwenfô).

387 COFNODION –

CYTUNWYD – Y BYDD cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 1 Gorffennaf, 2025 yn cael eu cymeradwyo fel cofnod cywir.

388 DATGANIADAU O FUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant.

389 GWASANAETH HEDDLU DE CYMRU – DIWEDDARIAD LLAFAR AROLYGYDD GARETH CHILDS -

Hysbysodd Arolygydd Childs y Pwyllgor am y mentrau cymunedol a materion plismona canlynol ar gyfer ardal Bro Morgannwg ers eu diweddariad diwethaf a ddarparwyd i'r Pwyllgor ym mis Ebrill 2025 fel a ganlyn:

- Troseddau Lladrad: Cafodd tîm o dri unigolyn eu dal am gyfres o ladradau arfordirol a lladradau cerbydau.
- Gweithgarwch Twyllodrus: Arestïadau wedi'u gwneud mewn cysylltiad â digwyddiadau arian ffug ym Mhovertton a'r De-orllewin ehangach o'r DU.
- Lladrad o Siopau: Lladrad gwerth uchel gan ddefnyddio tactegau tynnu sylw yn Llanilltud Fawr; arestiwyd y troseddwy.
- Troseddau Gwledig: Lanswyd Operation Wax i fynd i'r afael â chrysio ysgyfarnog anghyfreithlon a lampio. Cafodd cerbydau eu cipio ac arestiadau eu gwneud.
- Ymgysylltu â'r Gymuned: Trafodwyd cynlluniau ar gyfer Farm Watch a phatrolau ychwanegol.
- Pryderon Lleol: Codwyd materion gan gynghorwyr ynghylch troseddau yn Sain Tathan a Dinas Powys. Ymroddodd Arolygydd Childs i ddilyn hyn a chynnal cyfarfodydd.

Yn dilyn diweddariad yr Arolygydd, cododd y Pwyllgor y sylwadau a/neu gwestiynau canlynol fel a ganlyn:

Sylw/Cwestiwn	Ymateb yr Arolygydd
Sylw/Cwestiwn Ymateb yr Arolygydd Cynghorydd Phillips Cyngor Cymuned Dinas Powys Estynnwyd gwahoddiad i'r gwasanaeth i fynychu cyfarfod Cyngor Cymuned Dinas Powys ond nid yw wedi cael ei dderbyn eto.	Roedd swyddogion yn hynod brysur ar y pryd a byddai ymdrechion i fynychu cyfarfod cyngor yn cael eu gwneud maes o law. Byddai'r Arolygydd yn hapus i ymgynghori â'r Cynghorydd Asbrey mewn perthynas â dyddiadau cyfarfodydd sydd ar ddod i asesu eu hymarferoldeb i fynychu.

Cynghorydd Haines Aelod o'r Fro Ward Sain Tathan A oes unrhyw ddiweddariadau ar gael ar: 1) Adroddiadau am dramorwyr wedi'u gweld mewn gerddi yn oriau mân y bore? neu 2) Cynnydd mewn ymgais i ladrata ceir yn ardal Sain Tathan?	1) Bu cynnydd yn yr adroddiadau am dramorwyr wedi'u gweld mewn gerddi preifat yn oriau mân y bore ac mae patrwm yn yr adroddiadau yn awgrymu bod troseddwyd yn gwneud eu ffordd ar draws arfordir Bro Morgannwg. 2) Mae'r Gwasanaeth yn ymwybodol o dîm o ladron sy'n torri i mewn i eiddo er mwyn dwyn allwedd cerbydau. Yn anffodus, bu cynnydd mewn lladradau ceir ledled ardal Bro Morgannwg ac mae ymdrechion yn cael eu gwneud i ddal yr unigolion dan sylw. Nid oedd yr Arolygydd yn gallu cadarnhau a oedd y golygfeydd eiddo yn uniongyrchol gysylltiedig â'r achosion o ladradau ceir a adroddwyd.
Cynghorydd Summers Cyngor Cymuned Penllyn A fyddai'n bosibl sefydlu rota i PCSOs fynychu cyfarfodydd Cynghorau Tref a Chymuned? Gan y byddai rhybudd ymlaen llaw am bresenoldeb swyddogion heddlu yn ddefnyddiol iawn i'r cyngor.	Cynghorodd yr Arolygydd eu bod wedi pwysleisio pwysigrwydd mynychu cyfarfodydd Cyngor a Digwyddiadau Cyhoeddus i PCSOs sy'n gweithredu yn y Fro, ond nododd fod cyfanswm y PCSOs sy'n gorchuddio'r ardal wedi lleihau. Mae llawdriniaethau PCSO hefyd wedi'u hysbysebu ar South Wales Listens, fel 'Cuppa with a Coppa,' er mwyn i Gynghorau gael eu gweld a chymryd rhan yn unol â hynny. Cynigiodd yr Arolygydd rannu gwybodaeth South Wales Listens gyda'r Aelodau ar ôl y cyfarfod.

Heb unrhyw sylwadau neu ymholiadau pellach, penderfynodd y Pwyllgor yn dilyn hynny

CYTUNWYD - Y dylid diolch i'r Arolygydd Childs am eu hamser a'u diweddariad llafar.

390 GWASANAETH TÂN AC ACHUB DE CYMRU – DIWEDDARIAD LLAFAR RHEOLWR GRŴP MARTIN O'KEEFE –

Rhoddodd y Rheolwr Grŵp wybod i'r Pwyllgor am y materion canlynol mewn perthynas â'r ardaloedd Pen-y-bont ar Ogwr a Bro Morgannwg ers yr adroddiad diwethaf a ddarparwyd i'r Pwyllgor ym mis Hydref 2024 fel a ganlyn:

- Digwyddiadau: Mynychwyd 378 o ddigwyddiadau yn Ch2; 120 yn gysylltiedig â thân, 72 tân bwriadol, 25 gwrthdrawiad traffig ar y ffordd.
- Diogelwch Tân: Cynhaliwyd 9,993 o ymweliadau diogelwch tân cartref.
- Ymgysylltu â'r Ifanc: Ymgyrchoedd gwrth-losgi bwriadol ac yn erbyn camddefnyddio tanio gwyllt ar y gweill.
- Diogelwch Ffyrdd: Addysg wedi'i chyflwyno i dros 15,000 o fyfyrwyr; partneriaeth â'r heddlu ar droseddau traffig mân.
- Diogelwch Trydanol: Pryderon wedi'u codi ynghylch codi tâl dros nos ar ddyfeisiau, yn enwedig batris lithiwm-ion.
- Systemau Larwm Cymunedol: Wedi'u cysylltu â chanolfannau galwadau brys, nid yn uniongyrchol â'r gwasanaethau tân.
- Dadansoddiad Tuedd: Cynnydd bach mewn digwyddiadau oherwydd haf sych; tanau bwriadol wedi'u cysylltu ag ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Yn dilyn diweddariad y Rheolwr Grŵp, cododd y Pwyllgor y sylwadau a/neu gwestiynau canlynol fel a ganlyn:

Sylw/Cwestiwn	Ymateb y Rheolwr Grŵp
Cynghorydd Wilson Aelod o'r Fro Ward Stanwell, Penarth A yw System Larwm Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Bro Morgannwg wedi'i chysylltu â'r Gwasanaeth Tân?	Ydy, mae gan y Gwasanaeth gyswllt â Chanolfan Galwadau'r Cyngor. Os bydd person sy'n derbyn system larwm gan y Cyngor yn adrodd am dân neu sefyllfa achub, bydd staff yng Nghanolfan Gyswllt y Cyngor yn actifadu galwad i'r gwasanaeth tân.
Cynghorydd Wilson Aelod o'r Fro Ward Stanwell, Penarth Mae wedi bod yn gynnydd mawr mewn ceir trydan yn ystod y blynyddoedd diwethaf, beth yw'r pryderon am gerbydau a dyfeisiau trydanol eraill sy'n cael eu gadael dros nos?	Roedd peryglon yn gysylltiedig â defnyddio dyfeisiau sy'n gofyn am wefru trydanol hirdymor oherwydd gorboethi a diffygion. Byddai'r cyngor bob amser yn peidio â gadael dyfais ar wefr dros nos nac yn agos at lwybr dianc.
Cynghorydd Phillips Cyngor Cymuned Dinas Powys A oedd unrhyw wybodaeth ar gael am y tân diweddar ar fferm ger Ysgol Uwchradd Sant Richard Gwyn, gan fod y mwg yn dod o'r ardal yn ddu iawn felly roedd pryderon ynghylch pa eitemau oedd wedi llosgi?	Cynghorydd y Rheolwr Grŵp y byddai angen edrych ymhellach ar y mater gyda'u Tîm Llywodraethu ar ôl y cyfarfod a chadarnhau manylion drwy'r Swyddog Gwasanaethau Democrataidd ar ôl y cyfarfod.

Cynghorydd Summers Cyngor Cymuned Penllyn Ar gyfer diweddariadau yn y dyfodol, byddai'n ddefnyddiol gweld y tueddiadau perthnasol wrth gyflwyno ffigurau, i helpu aelodau i ddeall y cyd-destun. A fyddai hyn yn bosibl os gwelwch yn dda?	Ydy, bydd gwybodaeth am dueddiadau yn cael ei llunio ar gyfer diweddariad y Pwyllgor nesaf.
--	--

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, y Pwyllgor wedi hynny

CYTUNWYD - Y dylid diolch i Reolwr Grŵp O'Keefe am eu hamser a'u diweddariad llafar.

391 CAIS AM YSTYRIAETH: CYNGOR TREF PENARTH – DARPARIAETH GOFAL IECHYD SYLFAENOL –

Derbyniwyd cais am ystyriaeth gan Gyngor Tref Penarth mewn perthynas â Darpariaeth Gofal Iechyd Sylfaenol ar draws Bro Morgannwg. Roedd Darpariaeth Gofal Iechyd Sylfaenol o fewn Bro Morgannwg y tu allan i awdurdodaeth Cyngor Bro Morgannwg. Felly, anfonwyd y cais yn uniongyrchol at Fwrdd Iechyd Caerdydd a'r Fro (CAVUHB "BIP") i gael ymateb.

Fel Cynrychiolydd Cyngor Tref Penarth yn y cyfarfod, rhoddodd y Cynghorydd Cox gyflwyniad byr i'r cais a nodi pwyntiau cyd-destun penodol i ardal Penarth. Nododd y Prif Swyddog Gwasanaethau Democraidd a Chraffu wedyn fod y broses Cais am Ystyriaeth ar gyfer y Pwyllgor yn ymwneud â materion ar draws Bro Morgannwg gyfan ac felly o fewn cyd-destun yr holl 26 Cyngor Tref a Chymuned. Felly, roedd gwesteion yr BIP yn darparu ymateb i'r Cais am Ystyriaeth ysgrifenedig fel y'i cynnwys o fewn papurau'r cyfarfod:

"Roedd gofal iechyd sylfaenol ym Mhenarth wedi bod yn dirywio ers sawl blwyddyn, gan effeithio'n andwyol ar ei drigolion, ac roedd y Cyngor Tref yn ymwybodol bod y mater hefyd yn cael ei adlewyrchu ar draws ardal Bro Morgannwg gyfan. Felly, roedd Cyngor Tref Penarth yn ceisio cefnogi'r gymuned leol a'r gymuned ehangach drwy ofyn i'r Bwrdd Iechyd amlinellu ei gynlluniau ar gyfer darpariaeth gofal iechyd sylfaenol o 2025 ymlaen."

O ganlyniad, darparodd gwesteion yr BIP gyflwyniad PowerPoint (sleidiau wedi'u cynnwys gyda phapurau'r cyfarfod ymlaen llaw) i'r Pwyllgor a hwylusodd sesiwn cwestiynau ac atebion ar y pwnc. Crynodeb o'r drafodaeth oedd fel a ganlyn:

Sylwad(au) / Cwestiynau a ofynnwyd	Ymateb BIP
Unigolion yn methu â chael apwyntiadau Meddyg Teulu Cynghorydd Cox Cyngor Tref Penarth	Meddyg Teulu ymateb i dargedau apwyntiadau cenedlaethol. Nid oedd unrhyw gwynion wedi'u cofnodi gyda'r BIP ar gael apwyntiadau yn y meddygfeydd yn Bro Morgannwg, ond

Roedd Cynghorwyr Tref wedi derbyn sawl cwyn gan drigolion Penarth a oedd yn aml yn cael trafferth sicrhau apwyntiadau Meddyg Teulu. Mae Penarth wedi gweld gostyngiad yn nifer y meddygfeydd dros y blynyddoedd diwethaf ac nid yw'r ymdrechion i liniaru'r effaith wedi bod yn llwyddiannus. Cynghorydd Payne Aelod CBM Roedd y profiad o gael apwyntiad Meddyg Teulu yn Sully Surgery yn wych ac roedd ansawdd y gofal a gafwyd gan berthynas yn rhagorol. Cynghorydd Haines Aelod Etholedig CBM Ward Sain Tathan Roedd yn anodd credu bod y safonau cenedlaethol yn gwneud cael apwyntiadau yn fwy anodd.	anogwyd aelodau i gysylltu â'r BIP ar ôl y cyfarfod os oedd angen trafod ymhellach. Gall Meddyg Teulu unigol ddewis sut mae eu system apwyntiadau'n gweithredu yn seiliedig ar y meini prawf contract a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. Bydd cydweithwyr y Bwrdd lechyd yn parhau i godi'r mater o argaeledd apwyntiadau ar lefel genedlaethol ac yn dysgu o enghreifftiau o arfer gorau ar draws y Fro. Mae gan gynghorwyr hawl i gysylltu â Llywodraeth Cymru ynghylch pryderon mynediad apwyntiadau ac mae cydweithwyr yr BIP yn croesawu canllawiau mynediad symlach. Cynigiodd gwesteion y Bwrdd lechyd rannu'r Safonau Mynediad Cenedlaethol gyda'r aelodau ar ôl y cyfarfod drwy'r Swyddog Gwasanaethau Democrataidd. Mae pob Meddyg Teulu yn y Fro yn cwrdd â'r safonau mynediad, fodd bynnag, mae'r meini prawf contract yn eithaf amwys. Nodwyd hefyd bod apwyntiadau ar gyfer cyflyrau parhaus/rheolaidd yn cael eu rheoli yn cael eu rheoli drwy system wahanol.
Cynghorydd Wilson Aelod Etholedig CBM Ward Stanwell, Penarth Roedd yn bwysig i unigolion wybod am y lleoliadau gwahanol lle gellir cael gofal, er enghraifft fferyllfeydd sy'n rhoi brechiadau ffliw. Mae mwy o waith i'w wneud o ran hysbysebu'r berthynas rhwng meddygon teulu a fferyllfeydd a chyfeirio unigolion at leoliadau gofal amgen.	Roedd cydweithwyr y BIP yn cytuno ac yn dymuno helpu unigolion i lywio'r gwasanaethau sydd ar gael yn ogystal ag ehangu'r cwrdd ar gyfer pwynt mynediad sengl ar draws gwasanaethau.

Cynghorydd Payne Aelod Etholedig CBM Ward Cadoc, Y Barri Pa ddarpariaeth sydd ar y gweill i gynnig gwasanaethau iechyd rhywiol llai cyfyngedig i unigolion o dan 18 oed yn y Fro? – gan fod yn daith hir i unigolion ifanc deithio i'r ysbyty brenhinol yng Nghaerdydd i gael mynediad pan nad yw'r ddarpariaeth gyfyngedig yn Ysbyty'r Barri ar gael. Yn dal ar y pwnc o bobl ifanc, dywedodd Cynghorydd Payne eu bod yn falch o weld cydnabyddiaeth o'r angen i ganolbwyntio ar iechyd meddwl plant a darpariaeth niwroamrywiaeth yn cael ei chyflwyno yn Ysbyty'r Barri o fewn cyflwyniad y BIP.	Roedd rhai manteision i ganoli gwasanaethau, ond cydnabuwyd bod darpariaeth hanesyddol ar gael ar Broad Street, Y Barri. Nid oedd gan gydweithwyr y BIP y wybodaeth benodol i law felly byddant yn dilyn gyda'r pwyllgor ar ôl y cyfarfod drwy'r Swyddog Gwasanaethau Democrataidd.
Cynghorydd Toker Cyngor Cymuned Sain Tathan Ar safle hen LAB Sain Tathan roedd canolfan feddygol drwyddedig yn cael ei defnyddio gan y fyddin. Ar ddiwedd y flwyddyn bydd y fyddin yn trosglwyddo i uned newydd. A oes unrhyw bosibilrwydd i'r BIP ddefnyddio'r ganolfan ar gyfer darpariaeth feddygol yn y Gorllewin y Fro?	Codwyd y cynnig gyda'r BIP o'r blaen ac ar sail lefelau galw, nid yw'n cael ei ystyried yn angenrheidiol. Bu trafodaethau am y cynnig, yn enwedig o ran lleoliad a mynediad ffyrdd, ond nid yw'r cynnig yn cael ei ddilyn ar hyn o bryd. Bydd gwesteion yn cymryd y cynnig yn ôl i gydweithwyr ystadau i asesu a yw'n opsiwn hyfyw yn y sefyllfa bresennol.
Cynghorydd Rosenberg Cyngor Cymuned Sain Ffraid O ran Gwasanaethau Iechyd Meddwl Cymunedol, a ystyriwyd rhedeg y rhain o adeiladau cymunedol e.e. ar gyfer gofal nad yw'n glinigol, o neuaddau pentref, ac ati?	Mae hwn yn awgrym y mae angen i'r BIP ei ystyried yn fwy, yn enwedig os oes adeiladau ar gael mewn ardaloedd lle mae galw wedi'i gofnodi. O ran Gwasanaethau Iechyd Meddwl yn benodol, awgrymodd adborth gan ddefnyddwyr fod mynediad o bell i ddarpariaeth gwasanaeth yn cael ei ffafrio.
Cynghorydd Campbell Aelod Etholedig CBM Ward Y Rhws Nid oedd unrhyw bwyntiau cadarn yn y cyflwyniad ar ddatblygiadau posibl yn y Gorllewin y Fro. Beth ydynt a beth yw'r amserlenni posibl ar gyfer eu cyflwyno os gwelwch yn dda?	Bydd unrhyw beth y mae'r BIP yn gweithio arno yn cael cynllun a llinell amser gysylltiedig. Mae'r BIP yng nghanol ei gylch cynllunio presennol ac felly bydd yn ffurfio amserlenni mewn partneriaeth â byrddau clinigol, gofal sylfaenol a phartneriaid. Bydd gwesteion y BIP yn hapus i ddarparu mwy o fanylion i aelodau'r pwyllgor ar gais.

Cynghorydd Wilson Aelod CBM A oes unrhyw gamau'n cael eu cymryd i symud i fecanwaith cais amgen ar gyfer apwyntiadau ffisiotherapi yn hytrach na thrwy'r meddyg teulu, gan fod llawer o hunan-ddiagnosis neu gamddiagnosis yn digwydd a phwyntiau adnabyddus o arfer gorau yn yr ardal?	Cyn y pandemig cenedlaethol, cynhaliwyd rhywfaint o waith clwstrw a dangosodd fod llawer o gysylltiadau â meddygon teulu ar gyfer materion ffisiotherapi. Felly, rhoddwyd dau filiwn o bunnoedd i greu gwasanaethau ffisiotherapi lleol, ond drwy gyfeiriad meddyg teulu yn hytrach na hunan-gyfeirio. Mae'r BIP yn hapus i gydweithio ag unrhyw enghreifftiau eraill o arfer gorau yn y dyfodol.
Cynghorydd Jefferies Cyngor Cymuned Llandough Nid oedd unrhyw sôn am ddatblygiadau o amgylch Ysbyty Llandough yn y cyflwyniad. Mae trigolion Llandough hefyd yn cael trafferth cael apwyntiadau meddyg teulu yn ogystal â chysylltiadau trafnidiaeth. Mae llawer o drigolion hŷn yn byw yn yr ardal ac felly a oes unrhyw gynlluniau i gydweithio â gwasanaethau presennol?	O ystyried lleoliad yr ysbyty ar ymyl ffin Caerdydd a'r Fro, roedd ymdrechion yn cael eu blaenoriaethu mewn ardaloedd eraill o'r Fro lle roedd trigolion yn fwy parod i deithio ac yn ystyried yn fwy hygyrch ar gyfer gofal sylfaenol. Roedd trafnidiaeth bob amser yn bwnc trafod pwysig i'r Bwrdd Iechyd Prifysgol gan gydnabod ei bwysigrwydd. Byddai llwybrau trafnidiaeth gyhoeddus yn cael eu hystyried wrth osod gwasanaethau ac roedd cydnabyddiaeth bod angen mwy o drafodaethau gyda chydweithwyr y trydydd sector i helpu i wella darpariaeth teithio.
Cynghorydd Phillips Cyngor Cymuned Peterston Super Ely Roedd yn amlwg o'r cyflwyniad bod angen adnoddau ychwanegol. A oedd unrhyw ffigurau ariannol neu gostau tebygol ar gael? Dywedodd Cynghorydd Phillips hefyd fod grŵp cysylltiadau trafnidiaeth yn gweithredu o ardal gymunedol Peterston Super Ely a byddai'r grŵp yn hapus i gwrdd â chydweithwyr y Bwrdd Iechyd Prifysgol ar ôl y cyfarfod.	Roedd y Bwrdd Iechyd Prifysgol mewn sefyllfa ariannol anodd ac felly nid oedd unrhyw gronfeydd newydd ar gael. Oherwydd y sefyllfa ariannol, nid oedd cynllun datblygu wedi'i gymeradwyo eto gyda Llywodraeth Cymru.

Cynghorydd Haines Aelod y Fro Ward Sain Tathan Roedd yn rhyfedd bod y cyflwyniad yn ymddangos fel pe na bai angen gwasanaethau ychwanegol yn ardal Sain Tathan o ystyried y cynnydd sylweddol mewn datblygiad yn yr ardal dros y 10 mlynedd diwethaf.	Cadarnhaodd cydweithwyr y Bwrdd Iechyd Prifysgol nad oedd Sain Tathan wedi'i nodi ar hyn o bryd ar gyfer cyfleusterau ychwanegol yn seiliedig ar y data ystadegol sydd ar gael. Nid oedd y ffigurau union ar gael ar adeg y cyfarfod ond gellid eu darparu ar gais.
---	--

I gloi, diolchodd y Cadeirydd i'r gwesteion o'r Bwrdd Iechyd Prifysgol am eu cyflwyniad a'u cyfraniadau ac nododd y teimladau cryf a rannwyd gan lawer o Aelodau'r Pwyllgor.

Gan nad oedd unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, penderfynodd y Pwyllgor yn dilyn hynny

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid diolch i westeion y Bwrdd Iechyd Prifysgol am eu hamser a'u cyflwyniad.
- (2) Y dylid rhannu manylion cyswllt gwesteion y Bwrdd Iechyd Prifysgol a oedd yn bresennol yn y cyfarfod gyda holl Glercod y Cynghorau Tref a Chymuned.
- (3) Y dylid rhoi cyngor pellach i Aelodau'r Pwyllgor, yn ysgrifenedig, ar y pynciau canlynol:
 - Gwasanaethau Iechyd Rhywiol i bobl dan 18 oed yn Ardal Bro Morganwg, a
 - Safonau Mynediad Cenedlaethol (Penodi Meddygon Teulu).
- (4) Y dylid anfon y recordiad a chofnodion y cyfarfod at westeion y Bwrdd Iechyd Prifysgol yn dilyn y cyfarfod.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Mewn ymateb i'r Cais am Ystyriaeth a gyflwynwyd gan Gyngor Tref Penarth ar drefniadau yn y dyfodol ar gyfer darparu Gofal Iechyd Sylfaenol ar draws ardal Bro Morganwg.
- (2) Hwyluso trafodaethau pellach, lleol, rhwng Bwrdd Iechyd y Brifysgol a Chynghorau Tref a Chymuned yn uniongyrchol.
- (3) Mewn ateb i ymholiadau a godwyd gan aelodau'r Pwyllgor yn ystod y cyfarfod.
- (4) Sicrhau bod gan Fwrdd Iechyd y Brifysgol gofnod cryno o'r sylwadau a'r ymholiadau a godwyd gan aelodau'r Pwyllgor ar ran trigolion Bro Morganwg.

392 COMISIWN DEMOCRATIAETH A FFINIAU CYMRU – ADOLYGIAD O DREFNIADAU ETHOLIADOL BRO MORGANWG –

Ar ran Swyddog Cofrestru Etholiadol y Cyngor a'r Prif Weithredwr, cyflwynwyd yr adroddiad gan Swyddog Monitro'r Cyngor. Pwrpas yr adroddiad oedd hysbysu'r Pwyllgor bod Deddf Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru 2013 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Comisiwn adolygu trefniadau etholiadol ar gyfer pob ardal brifol yng Nghymru o leiaf unwaith bob 12 mlynedd.

Ar 21 Mawrth 2025, derbyniodd Llywodraeth Cymru yn llawn Argymhellion Terfynol y Comisiwn ar gyfer Gorchymyn Cymunedau Bro Morgannwg 2025.

Diffiniwyd y trefniadau etholiadol fel a ganlyn:

- Nifer yr Aelodau o'r Cyngor ar gyfer yr ardal brifol, sef Bro Morgannwg.
- Nifer, math a ffiniau'r wardiau etholiadol y rhennir yr ardal brifol ynddynt ar gyfer ethol Aelodau.
- Nifer yr Aelodau i'w hethol ar gyfer unrhyw ward etholiadol yn yr ardal brifol; a
- Enw unrhyw ward etholiadol.

Cyd-destun, Cyngorodd y Swyddog Monitro fod y Comisiwn wedi dechrau'r Adolygiad Etholiadol ar gyfer Bro Morgannwg ar 5 Mehefin 2025 ac y bydd yn dod i ben erbyn Mawrth 2026. Mae'r adolygiad yn dilyn cwblhau Gorchymyn Cymunedau Bro Morgannwg 2025 yn gynharach eleni, a ddiweddarodd ffiniau cymunedol. Felly, mae'r adolygiad etholiadol presennol yn seiliedig ar y ffiniau cymunedol newydd hyn. Cyflwynodd y Cyngor sylwadau byr ar yr ymgynghoriad cychwynnol a gynhaliwyd gan y Comisiwn, gyda'r adroddiadau'n cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Cyswllt Cymunedol a'r Cyngor.

Cyhoeddodd y Comisiwn eu Cynigion Cychwynnol ar 2 Hydref 2025 ac roedd yr ymgynghoriad yn parhau tan 12 Tachwedd 2025. Felly, teimlwyd ei bod yn amserol cyflwyno'r adroddiad i'r Pwyllgor yn ystod y cyfnod ymgynghori.

Anogodd y Comisiwn Gyngor Bro Morgannwg i ddarparu cynllun o sylwadau effeithiol fel rhan o'r ymgynghoriad erbyn 12 Tachwedd. I'r perwyl hwn, roedd yr adroddiad yn cynnwys set o ddeg argymhelliad arfaethedig gan y Comisiwn, yng nghymal 2.2 o'r adroddiad clawr, a'r ymatebion gan Gyngor Bro Morgannwg yng nghymalau 2.4 i 2.10, i'w hystyried.

Casgliad, Cyngorodd y Swyddog Monitro y gallai Cyngorau Tref a Chymuned unigol, a hyd yn oed unrhyw aelod unigol ohonynt, gyflwyno sylwadau'n uniongyrchol i'r Comisiwn Ffiniau yn yr un modd ag unrhyw Aelod Etholedig o Fro Morgannwg cyn 12 Tachwedd 2025. Roedd cyfeiriad e-bost yr ymgynghoriad wedi'i gynnwys yn yr Adroddiad Adolygiad Cynigion Drafft.

Yn dilyn cyflwyniad y Swyddog Monitro, cododd y Cynghorydd Cave gyfres o bryderon fel aelod ward hirsefydlog ar gyfer Llandow, fel a ganlyn:

- Pum mlynedd yn ôl, penderfynwyd bod Ward Llandow yn rhy fawr a bod ardaloedd Ewenny a Corntown yn cael eu tynnu a'u rhoi o dan ardal Wick. Mae'r cynigion presennol yn awgrymu bod Llandow yn parhau'n rhy fawr a bod Colwinston a Llangan hefyd yn cael eu tynnu o Ward Llandow a'u rhoi o dan Wick. Felly, ymddengys bod Ward Llandow yn cael ei ail-enwi'n raddol fel Wick, ac nid oedd yn glir pam y byddai hynny'n digwydd.
- Nid yw'r ardal Troes yn cael ei grybwyll o gwbl yn yr adroddiad.
- Wrth gyflwyno'r adroddiad, cyfeiriodd y Swyddog Monitro at berthnasod cymunedol lleol fel y prif ysgogiad ar gyfer y newidiadau y gofynnodd y Comisiwn amdanynt. Fodd bynnag, un o'r cysylltiadau cryfaf yn y gymuned Llandow yw rhwng pentrefi Llysworney a Colwinston. Mae hwn yn gysylltiad cryf oherwydd bod Aelodau Cyngor Cymuned Llandow wedi'u gwahodd i eistedd fel llywodraethwyr ar yr ysgol newydd yn Colwinston, yn dilyn cau ysgolion blaenorol, ac mae'r trefniant yn dal i fodoli. Felly, mae gan Llandow gysylltiadau cryf iawn â Colwinston gan fod plant o Llandow a Llangan yn mynychu'r ysgol yn Colwinston. Mae'r cynigion presennol yn awgrymu y dylid torri'r cysylltiad fel na fyddai Cynrychiolwyr Cyngor Cymuned Llandow bellach yn cael dweud eu dweud yn Ysgol Colwinston, sy'n anfoddhaol.
- Mae'r cynigion hefyd yn awgrymu bod y Cynghorydd Cave yn cynrychioli gormod o bobl yn Ward Llandow, fodd bynnag, roedd y Cynghorydd Cave yn hapus gyda'u llwyth gwaith presennol ac yn credu ei fod yn werth am arian, sef yr hyn y dylai Cyngor Bro Morgannwg fod yn canolbwyntio arno. Mewn gwirionedd, byddai'r Cynghorydd Cave yn croesawu i ardaloedd Ewenny a Corntown ymuno eto â Llandow i roi mwy o werth am arian.
- Nid oedd yn glir sut y disgwyliid i Drethdalwyr Bro Morgannwg ariannu pum aelod etholedig ychwanegol yn y Fro, yn enwedig pan oedd yr aelodau etholedig presennol yn dweud eu bod yn hapus i barhau i gynrychioli fel y mae. Nid oedd neb o'r farn bod mwy o arian ar gael i ariannu aelodau etholedig ychwanegol.
- Roedd y datganiad yn baragraff 1.3 o'r adroddiad clawr, "O ran y ward etholiadol Llandow presennol, mae hon yn cwmpasu ardal yng ngogledd pellaf Bro Morgannwg yn ac o amgylch Ruthin a St Mary Hill i'r ardal wledig i'r gogledd o Llantwit Major (yn ac o amgylch Llanmaes)" yn anghywir yn ffeithiol ac yn ormodol, a dylid ei gywiro, am y rhesymau canlynol:
 - Roedd ardaloedd Ruthin a St Mary Hill hefyd yn cael eu hystyried yn ardaloedd gwledig,
 - Nid oedd Ward Llandow yn agos at Llanmaes ac, rhwng Llanmaes a Llandow roedd pentrefi eraill.
- Mae paragraff 1.3 yn parhau i ddweud "O ran y gymhareb poblogaeth i aelodau, mae'r amrywiad o'r cyfartaledd sir rhwng 20-50% yn uwch. O ganlyniad, mae cwmpas posibl i ystyried trefniadau presennol gyda wardiau cyfagos, yn enwedig St Bride's Major. Byddai hyn yn cynnwys y wardiau cymunedol posibl Colwinston (TA0), Llangan (TB0 & TB1) a St Mary Hill (TC0) yn cael eu huno i'r ward etholiadol St Bride's gyda'r cwmpas i gynyddu nifer yr aelodau i 3" gan awgrymu nad oedd yr ardal sy'n weddill o Llandow yn ddigon mawr i gael ei chynrychioli'n iawn a dylid ei huno ond roedd hynny'n nonsens.

- Roedd enwau dwy ardal ar goll o'r datganiad yn baragraff 1.3 fel a ganlyn: "Bydd y Llandow, Llysworney a Llanmihangel a Llanmaes sy'n weddill yn parhau i ffurfio ward Etholiadol Llandow gyda 1 aelod;" sef St. Hilary a Llampha, felly dylid cywiro'r adroddiad.
- Mae'r cynigion yn awgrymu bod cysylltiadau lleol sefydledig, ond nid ydynt yn bodoli. Nid oedd gan Llandow erioed gysylltiad lleol â St. Hilary na Llanmaes felly roedd y cynigion yn gymysgedd o gysylltiadau cymunedol dychmygol, nonsens, ac nid oedd un cyngor cymunedol y mae'r Cyngorydd Cave yn ei gynrychioli ar hyn o bryd yn meddwl bod y cynigion yn syniad da.
- Pe bai'r cynigion yn cael eu mabwysiadu, byddai'n arwain at golli mwyafrif helaeth o gynghorwyr cymunedol, ac mae'r cynghorwyr cymunedol hynny'n rhoi eu hamser am ddim ac oherwydd eu cariad at eu pentref eu hunain, nid pentrefi eraill.
- Mae'n debygol y byddai'n rhaid i Gyngor Cymuned Llandow dalu am redundans Clerc os caiff y cynnig ar gyfer 'cyngor cymuned super' newydd ei ffurfio fel y cynigir. Byddai o leiaf tri i bump Clerc yn gwneud cais am yr un swydd, ac felly byddai'r cynghorau cymunedol wedi'u huno yn cael eu gofyn i dalu redundans, nad oeddent yn gwybod sut i'w ariannu.

Ychwanegodd y Cyngorydd Wilson wedyn ei bod yn bwysig ystyried cymesuredd wrth siarad am wardiau etholiadol ac y byddai goblygiadau ariannol yn ymwneud â'r cynigion yn fater i Lywodraeth Cymru ystyried yn y dyfodol. Mewn ymateb, dywedodd y Cyngorydd Cave y byddai'r ddadl dros gymesuredd yn cael ei llethu gan y ddadl dros gysylltiadau lleol, ac nad oedd yr adroddiad cynigion fel y'i cyflwynwyd yn rhoi darlun cywir o'r cysylltiadau lleol presennol.

Cyfeiriodd y Cyngorydd Perry wedyn at dudalennau 7 ac 8 o'r Adroddiad Cynigion Drafft a nododd nad oeddent yn gallu deall o'r delweddau map a ddarparwyd beth oedd y newidiadau arfaethedig. Os na allai'r ymgynghoreion ddeall y newidiadau a gynigiwyd, yna roedd ymgynghoriad y Comisiwn yn ddiffygiol.

Mynegodd y Cynghorwyr Summers a Godfrey eu bod yn falch iawn o weld newidiadau dilynol a awgrymwyd gan y Comisiwn, mewn ymateb i'w cynrychioliadau blaenorol ar ran eu cynghorau cymunedol priodol; Penllyn a Wenvoe.

Yn dilyn y sylwadau a godwyd gan y pwyllgor, cynigiodd yr Swyddog Monitro y pwyntiau cyngor canlynol:

- Mewn ymateb i unrhyw sylwadau a godwyd ynghylch angenrheidrwydd yr adolygiad, nodwyd y ddeddfwriaeth berthnasol yn yr adroddiad clawr.
- O ran sylwadau'r Cyngorydd Cave ar yr anghywirdebau a oedd yn y paragraff 1.3 o'r adroddiad clawr, byddai'r rhain yn cael eu trosglwyddo i'r Rheolwr Cofrestru Etholiadol i'w hystyried ar ôl y cyfarfod ac yn cael eu hateb yn y man. Roedd y cyfeiriadau hyn yn bwyntiau a godwyd o'r adroddiad blaenorol a ystyriwyd gan y Pwyllgor.

- Ar fater diswyddiadau Clercod, pe bai'r cynigion yn cael eu cyflwyno, a'r effaith y byddai hyn yn ei chael, byddai'n fater i'r Comisiwn ei ystyried fel rhan o'r ymgynghoriad.
- Nid oedd y Swyddog Monitro yn gallu gwneud sylwadau ar gostau cysylltiedig â'r adolygiad gan fod yr adolygiad yn ofyniad cyfreithiol yn unol â Fframwaith Llywodraeth Cymru, ond pwysleisiodd y Swyddog Monitro y dylai Aelodau gyflwyno eu sylwadau a'u pryderon i'r Comisiwn.
- Mewn ymateb i sylwadau'r Cynghorydd Perry, roedd mapiau unigol hefyd ar gael ar wefan y Comisiwn ac anogwyd aelodau i godi unrhyw ymholiadau yn uniongyrchol gyda'r Comisiwn.
- Cydnabuwyd bod Aelodau'r Pwyllgor yn arbenigwyr yn eu hardaloedd ward unigol ac felly, anogwyd hwy i gyflwyno cynrychioliadau i'r Comisiwn yn uniongyrchol cyn diwedd y cyfnod ymgynghori ar y 12fed o Dachwedd. Wedi hynny, byddai'r Comisiwn yn adlewyrchu ar yr holl gyflwyniadau a dderbyniwyd.
- Atgoffodd y Swyddog Monitro Aelodau fod y cynigion yn deillio o'r adolygiad ardal gymunedol cynharach a gwblhawyd yn gynharach eleni a ddiweddarodd ffiniau cymunedol. Felly, roedd yr adolygiad etholiadol presennol yn seiliedig ar y cymunedau newydd hynny fel y byddent pan fyddai'r Gorchymyn yn dod i rym.
- Unwaith y byddai'r Comisiwn yn cyhoeddi'r cynigion terfynol, byddent yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Cyswllt Cymunedol er gwybodaeth.

Heb unrhyw sylwadau neu gwestiynau pellach, dilynodd y Pwyllgor yn ddiweddarach

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid nodi ymateb Cyngor Bro Morganwg i Gynigion Cychwynnol y Comisiwn, fel y'u nodir ym mharagraffau 2.4 i 2.11 o'r adroddiad eglurhaol.
- (2) Y cyfeiriodd yr adroddiad at gyfarfod Arbennig y Cyngor Llawn ar 3 Tachwedd, 2025, gan gynnwys y sylwadau a godwyd gan Aelodau'r Pwyllgor yn y cyfarfod fel rhan o'r cyfeiriad ategol.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad ar ymateb argymelledig Cyngor Bro Morganwg i Gynigion Cychwynnol y Comisiwn ar gyfer yr adolygiad.
- (2) Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor a chymeradwyo ymateb y Cyngor i Gynigion Cychwynnol y Comisiwn, ar ôl ystyried sylwadau'r Pwyllgor Cyswllt Cymunedol ymlaen llaw.

393 ENWEBU CYNRYCHIOLYDD O GYNGHORAU CYMUNED AR GYFER Y BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS –

Cyflwynwyd yr adroddiad er mwyn gwahodd cynrychiolydd o Gyngorau Tref a Chymuned (GTC) i ymuno â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC), yn unol â'r canllawiau statudol ar gyfer Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, ac i barhau â chyfranogiad TCCau yn gwaith y BGC a'r ddeialog effeithiol a sefydlwyd rhwng GTT.

Cynghorodd y Prif Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu fod yr adroddiad wedi'i ohirio o gyfarfod blaenorol y Pwyllgor er mwyn rhoi mwy o amser i aelodau'r Pwyllgor ystyried enwebiadau perthnasol ac i fynd â'r mater i bleidlais gyda nifer uwch o Gynrychiolwyr Cyngorau Tref a Chymuned yn bresennol. Cynghorodd yr Swyddog hefyd fod un enwebiad wedi'i gyflwyno iddynt gan Glerc Cyngor Cymuned Penllyn: sef y Cynghorydd Phil Summers.

Symudwyd yr enwebiad gan y Cadeirydd drwy dderbyniad ac eiliwyd gan y Cynghorydd Cave. Gan nad oedd enwebiadau eraill wedi'u cyflwyno, nac unrhyw wrthwynebiad, cyhoeddodd y Cadeirydd fod y Cynghorydd Summers wedi'i benodi'n ffurfiol.

ARGYMHELLWYD – Y dylid penodi'r Cynghorydd Phil Summers, o Gyngor Cymuned Penllyn, yn Gynrychiolydd Cyngor Tref a Chymuned ar y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, tan Etholiadau Llywodraeth Leol 2027.

Rheswm dros yr argymhelliad

Er mwyn galluogi penodi cynrychiolydd o Gyngorau Tref a Chymuned i'r BGC i sicrhau ymgysylltiad effeithiol â Chyngorau Tref a Chymuned a chadw at y Canllawiau Statudol ar gyfer Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).